

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnishvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Incizemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravništvu.

Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravništvo:
Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 2.

Dopisi se pošiljajo uredništvu. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtice, poslana na zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju po-
pust. — Za odgovor je priložiti znamko.

Telefon številka 118.

Aehrenthal in Jugoslavlani.

Ko so se predpričela širiti prva poročila o aneksiji okupiranih dežel, je avstrijsko-nemško časopisje govorilo o avstrijskem Bismarcku. — Toda resnica je pokazala, da je ta avstrijski Bismarck posnemal le zunanje znake politike velikega Prusa. Njegove predpostavke, ki je iz njih izhajalo svoje zaključke, temeljile so vse na napačnih premislah, kar se je pokazalo takoj, ko je začel izvajati svoje politične načrte.

Aehrenthal so imenovali avstrijskega Bismarcka, a danes je mož mrtvega, njegovo ime pozna zgodovina, poznamo ga pa tudi mi, ki smo občutili posledice njegove politike. Aehrenthal je bil politik in diplomat, ki je spravil jugoslovansko vprašanje v debato svetovne javnosti, iz kulturnih ter gospodarskih stremeljenj, ki so tvorila smer jugoslovanskega zblivanja, je Aehrenthal naredil svoj politicum, ter onim gospodarskim ter kulturnim smerem pridružil še politično.

Vprašanje je, ali je storil to sam, ali je delal sam, ali je pa moral delati, toda imena, ki so se ponavljala v zvezi z njegovo balkansko politiko dokazujejo jasno, da ni imel vploda na razmere ali ga pa ni smel imeti. Aehrenthal je vodil boj proti jugoslovanski ideji, kateri je pridružil politični moment, a v tem boju je doživel poraz; aneksiji Bosne bilo je treba poziva in Aehrenthal ga je našel v velikosrbskem gibanju na Hrvaškem, sledil je zagrebški veleizdajalni proces, ki ni osramotil samo justice pred vsem svetom, osramotil je tudi način, kako se pripravljajo pot agresivni politiki. Nastopila je aneksijska kriza, ona kriza, ki čutimo nje posledice še danes in vsepovsod! Avstrijska mobilizacija, milijonska odškodnina Turčiji, turški boj, to so bile mišarje, ki so avstrijske finance spravile v obupen položaj, ker gospodarska kriza v Avstriji datira od aneksije. Draginja, ki danes zavzema ves večji obseg, posledica je te politike, ki je uporabljala napačna sredstva v dosegu svojih namenov. Gospodarski propad sosedne srbske kraljevine je hotel doseči Aehrenthal, začel je oni dolgotrajni carinski boj, ki mu je sledil brezpogodbni trgovski položaj med Avstrijo in Srbijo, a Aehrenthal je v pričakovanju zmage doživel poraz; zaprtje srbske meje za eksport mesa in živine je pustilo svoje občutne posledice, tem posledicam niso mogli od pomoči tudi poskusi z uvozom prekomorskega mesa.

Pa ne samo na gospodarskem polju, tudi na političnem je občutilo avstrijsko prebivalstvo posledice Aehrenthalove protijugoslovanske ali pa da rečemo balkanske politike. Avstrijski narodi so se osvedočili, kako sama stoji v evropskem koncertu Avstrija, kako malo je njenih prijateljev! Le Nemčija je rešila Avstrijo takrat, da se ni pričel konflikt, katerega konec naj bi bil tak ali tak, bi ne zahteval samo toliko denarnih žrtv, zahteval bi naše krvi! Ako je za diplomatski konflikt povzročil tako gospodarsko krizo, kaj bi bile posledice oboroženega konflikta!

Drago za drago je plačeval Aehrenthal nemško zvestobo in pomoč v usodnem trenutku, avstrijska politika je dobila svojo smer iz Berlina. Aehrenthal ji je sledil s zavezanimi očmi, videl je kako je ona avstrijska javnost, ki smatra patriotizem za svoj lastni patent, hotela državno-nemške politike, Aehrenthal je zaupal v ono tolikokrat opevano Nibelungen-

treue, ki se je pa skazala kot zahrbtna in skrajno koristolovska.

Aehrenthalu ni zadostoval zagrebški veleizdajalski proces, hotel je novih dokazov za velikosrbsko propagando, hotel jih je imeti in to na vsak način, a kje naj jih dobi ako ne v Belgradu, zahteval je dokumentov od avstrijskega poslanstva v Belgradu, avstrijski poslanik v Belgradu Forgach jih ni imel, vprašal je svoje uradnike, ti jih niso imeli, a ako jih ni se pa lahko dobe.

In tako se je pričela ona nedostojna igra, ko so se pod pokroviteljstvom avstrijskega poslanstva v Belgradu falzificirali dokumenti, ko se je v teh dokumentih dolžilo vodilne jugoslovanske kroge zvez, ki niso obstajale nikdar. In Aehrenthal, ki je imel tako dokumente v svojih rokah, ni hotel z njimi sam na dan, bil je diplomat, našel je moža, ki je veljal v Avstriji kot kapaciteta na polju avstrijske zgodovine. Mož se imenuje Friedjung. In tako so zagledale luč sveta one sumnje, ki so našle svoj odtisk v Friedjungovem procesu. Avstrijska diplomacija si je računala tako: mi imamo v rokah dokumente, kdo dokaže njih nepravilnost, morda oni možje, ki so njih imena v tih dokumentih skrajno kompromitirana. Teh ne bo pred sodišče! Ali treba se je zavarovati, in v dunajskem časopisju so izšle one vesti, ki so pretile srbskim politikom, da bodo doživeli v Avstriji konflikt s kazenskim zakonom, ako se jim dokaže najmanjša krivda. — A zmotili so se, pred forum dunajskih porotnikov sta prišla moža, ki sta bila imenovana v vsakem Friedjungovem dokumentu po parkrat — sekcijski šef zunanega srbskega ministrstva Spalajković in vseučilišni profesor Marković! In ta dva moža sta s suhim besedami podrla vso umetno zgrajeno gonjo. Friedjung je podal izjavo, da preklicuje vse — a izjave niso podali oni, ki so vodili Friedjung za nos! Pred sodiščem je doživela Aehrenthalova politika poraz, a to ni bilo dosti, sledilo je delegacijsko zasedanje in takrat je vstal vseučilišni profesor Masaryk, ki je neumljeno pretrgal zastor in pokazal svetu način in pota Aehrenthalove politike. Sledil je v Belgradu Vašičev proces, ki je dokazal jasno, kako nedostojna je bila vsa ta gonja!

To je spoznal tudi sam Aehrenthal in od onega časa je vodil politiko konservativno in negotovo.

Potsdamski rusko-nemški dogovori so ga osvedočili, kako se je varal v oni nibelunski zvestobi Nemčije; zato je izrazil marno vprašanje in pustil tradicije svoje dosedanje politike in stopil na realna tla. Aehrenthal, ki je imel svoje oči odprte vse družam, ni opazil, da se je razvila in ojačila v avstrijski politiki struja, ki je hotela izzvati konflikt s zavezniško Italijo. Aehrenthal ni videl, kako se Avstrija utrjuje na jugu. In prišel je oni historični dan, ko je stopil italijanski dunajski poslanik vojvoda dr. Avarna pred Aehrenthalom in mu razložil položaj. Aehrenthal je odprl oči in v enem udarcu porazil bojno razpoloženo vojno strujo.

To je bil zadnji, a mogoče največji in edini uspeh njegove politike. Uspeh je bil, ki mu je tudi izpodkopal tla...

Klerikalna gonja, ki se je uprizorila proti njemu je imela uspeh, ko je Aehrenthal umiral, triumfirala je, cesar je sprejel njegovo demisijsko in položil na njegovo krsto plavo polo in dijamante Leopoldovega reda!

V dobi Aehrenthalove politike je Jugoslovanstvo dokazalo svojo moč, ni omagalo pod

pritiske od vseh strani, čisto je izšlo izpred sodnega ter parlamentarnega fora. Jugoslovanska ideja je v tem boju dokazala, da ima pravico do obstoja, napredka in zmage! In oni ki so hoteli ti jugoslovanski ideji pridružiti politični moment, videli so poraženi, da zasleduje danes jugoslovanska ideja popolnoma druge cilje, nego oni, ki so falzificirali Friedjungove dokumente. O fantastih, ki hočejo vzeti v zakup jugoslovanstvo, a njega bistva niti ne razumejo seveda ne govorimo, mi govorimo o oni jugoslovanski ideji, ki se izvaja praktično na gospodarskem in kulturnem polju, ki je dokazala sijajno pravico do obstoja. Diplomacija si je ob nji skrhalo svoje zobe, resnica je razkrinkala laži, dejstva so izpodbila temelj starih sumničnj in naklepanj.

V trenutku, ko je doživela svoj konec Aehrenthalova osebna politika v obliki cesarskega pisma, ko leži nositelj te politike na mrtvaškem odru, praznuje jugoslovanska ideja svoje zmagoslavje.

Aehrenthal je zdaj last svetovne zgodovine, slučal in usoda sta ga poklicala na čelo avstrijske zunanje politike v času, ko so se reševala vprašanja svetovne zgodovine. Aehrenthal ostane last avstrijske notranje zgodovine, ker posledice njegove politike čutimo v današnjem gospodarskem položaju vsi prav občutno.

To je položaj danes ob mrtvaškem odru Aehrenthal, a kaj pride pokaže bodočnost!

SPLOŠNI PREGLED.

Sprememba v avstrijskem zunanem ministristvu. Aehrenthalovo politično dedščino prevzame bivši avstrijski poslanik v Peterburgu grof Leopold Berchtold. Trdi se, da je Aehrenthal zahteval, da naj prevzame ta njegovo nasledstvo: torej ni nikakega vzroka več, da bi se razpravljalo o kakšni spremembi kurza. Grof Berchtold je diplomat, ki je vodil avstrijsko politiko v Petrogradu tako, kakor je hotel Aehrenthal, ki je poznal Rusijo; njegov odstop raz to mesto se je komentiral že takrat tako, da je doiočen kot Aehrenthalov naslednik v času, ko se je omajala njegova pozicija. A Aehrenthal se je držal, hotel je pred delegacijo podati svoj veliki obračun, a tega ni dočkal več, obračun Aehrenthalove politike bo dal Berchtold. — Obenem s smrtjo grofa Aehrenthal pa je podal svojo demisijsko tudi skupni finančni minister Burian, ki je bil tudi mnogokrat imenovan med kandidati za Aehrenthalovo nasledstvo. Kot Burianov naslednik, dasi cesar še ni sprejel njegove demisijske, se imenuje tržaški namestnik princ Hohenlohe, ki je prišel v kombinacijo že takrat, ko je Burian čakal na imenovanje zunanjim ministrom. Pa tudi v uradništvu zunanjega ministrstva se pripravljajo večje osebne izpremembe, razni sekcijski šefi puste svoja mesta in prevzemo diplomatska mesta na raznih dvorih. Tako bo tudi Aehrenthalova smrt povzročila spremembe v Avstrijski diplomatski službi, ki bodo pa vse le osebne značaja.

Avstrijski ministri za zunanje zadeve. Praška »Union« objavila ob priliki smrti zunanjega ministra grofa Aehrenthal vse ministre za zunanje zadeve od leta 1742, ko je cesarica Marija Terezija z dnem 14. svečana podredila temu centralnemu uradu vse zunanje zadeve: Anton Corfiz grof Ulfeldt 14. 2. 1742—13. 5. 1753, Vencel Anton grof Kannitz-Rietberg — 19. 8. 1792, Johan Philipp grof Cobenzl — 27. 3. -793,

Johann Amadäus Franz Maria d. P. baron pl. Thugut — 26. 9. 1800, Franz grof Colloredo-Wallsee do konca meseca novembra 1805, kot kabinetni minister, kateremu so bili podrejeni Ludwig Konrad grof Lehrbach od 26. 9. 1800—28. 9. 1800 in Johann Ludwig grof Cobenzl — 24. 12. 1805 in pa kot samostojni uradnik kabineta knez Ferdinand Trautmannsdorff od 26. 1. 1801—17. 9. 1801, Johann Philipp grof Stadion-Tannhausen — 4. 10. 1809, Klemens Wenzel Lothar grof (pozneje knez) Metternich-Winneburg-Ochsenhausen 7. 10. 1809—13. 3. 1848, Karl Ludwig grof Ficquelmont 20. 3. 1848—4. 5. 1848, Franz baron pl. Lebzeltern — 2. 6. 1848, Johann Philipp baron pl. Wessenberg — 21. 11. 1848, Feliks knez Schwarzenberg — 5. 4. 1852, Karl Ferdinand grof Buol-Schauenstein 11. 4. 1852—17. 5. 1859, Johann Bernhard grof Rechberg in Rothenlöwen — 27. 10. 1864, Aleksander grof Mensdorff-Pouilly — 30. 10. 1866, Ferdinand baron Beust — 8. 11. 1871, Julij grof Andrássy 14. 11. 1871—8. 10. 1879, Henrik baron Haymerle — 10. 10. 1881, sekcijski šef Benjamin Kallay 12. 10. 1881—20. 11. 1881, Gustav grof Kalnoky 28. 11. 1881—16. 5. 1895, Agenor grof Goluchowski — 21. 5. 1906 in Alojz baron Lexa pl. Aehrenthal 23. 5. 1906—17. 2. 1912.

Hrvaška. Kakor smo poročali, se je hrvaško-srbska koalicijska obrnila na hrvaško stran, ko prava glede enotnega nastopa pri bodočih volitvah, izvrševalni odbor je sprejel v principu ta predlog. Zda se je pa obrnila koalicijska tudi na srbsko radikalno stranko, da tudi ta pristopi v to volilno kooperacijo. Vse opozicijske stranke bi v svojih dosedanjih okrajih ohranile svoje posredno stanje, v negotovih bi se določili skupen kandidat prema številu glasov oddanih pri zadnjih volitvah, v sedanjih vladnih okrajih pa bi opozicija s skupnim kandidatom nastopila proti vladnemu. Tudi srbska radikalna stranka je pristala na ta predlog in izvolila poseben odsek, ki bo vodil dogovore z drugimi strankami. V časopisju se je poročalo, da je prestolonaslednik šele po dvakratni prošnji sprejel v avdijenci bana Cuvaja, pa ni hotel vzeti na znanje njegovega referata. Uradni list sedaj izjavlja, da ban Cuvaj sploh ni bil v avdijenci pri prestolonasledniku. Včerajšnji protestni shod socialne demokracije je bil dostojna manifestacija proti vladnim nasilstvom. Shoda se je udeležilo nad 15.000 ljudi. Govorniki so obsojali režim, tepanje zakonov in ljudskih pravic. Po shodu, ki ki so na njem govorili zastopniki vseh strank, se je razvil veličasten obhod. Mir se ni kalil nikjer. Policija, žandarmerija in vojaštvo je bilo pripravljeno, a ni imelo povoda intervfnirati.

DNEVNI PREGLED.

Protestni shod gorških Slovencev proti nameravani prenosni mestnega statuta in volilnega reda gorškega se je ob veliki udeležbi vršil v nedeljo ob polu 11. uri dop. v dvorani »Central«. Shod je otvoril imenom skupnega narodnega odbora dr. Medvešek, na kar je dr. Puc v drastičnih besedah naslikal vso reakcionarnost in zahrbtnost italijanskega načrta. Na predlog profesorja Kosnika se je enoglasno sprejela resolucija, ki označuje načrt kot nesprejemljiv, zahteva reformo in kar najbolj demokracični obliki in pozivlja poslance, da preprečijo, da bi postal načrt zakon. Dež. poslanec dr. Franko je nato izjavil, da napredni poslanci nikakor ne morejo opustiti zapovedne abstinence, ker jih vežejo taka dejstva in skle-

LISTEK.

Pod jarmom.

Roman iz bolgarskega življenja pred osvoboditvijo.

Spisal Ivan Vazov. — Poslovenil Podravske. (Dalje.)

»Katera doktorica?« je vprašala svatinja.

»Nu, Kleopatra.«
Moral bi k nji, podražiti jo in naprositi, da napiše nekoliko vrstic, kajti njen velemožni že gotovo močno koprni po nji, je predlagala Kaka Ginka.

»Mihalaki,« obrne se svakinja k Alafrangu, »kakšna beseda je to Kleopatra?« Baba Kina je niti ne more izgovoriti, pa pravi »kalevra.«
Mihalakiju se zamračil obraz; molči nekaj časa, kakor pogreznjen v globoke misli, končno pa spregovori: »Kleopatra je helenska, to je grška beseda; Kleopatra pomeni: joče za... joče za...«

»Joče za doktorjem, reci naravnost,« omeni Hadži Smion ter se nasmeji.

»Eh, takšno ime so ji dali,« seže vmes Hadži Rovoama, — »toda nekdo drugi... se bo še huje jokaj za doktorjem... in sklonivši se k Hadži Smionovej ter še neki drugi ženski, zasepeta jima nekaj na ušesa. Nato se vse tri nasmejijo na glas. Smeh se polasti tudi ostalih gostov.

»Ne govori, Gina! Ali bi res bejarica?... vpraša Mačovica ter se čudi.

* Pomeni maškara.

»Le ne čudi se toliko. Volk tudi sešeto ovco ukrade,« ji odvrne Kata Ginka.

Zopet zadoni smeh.

»Kiriak, kakšna pisma je nosil Sokolov?« vpraša Jurdan, nezmožen si pojasniti ta smeh.
»Puntarska od prve vrste do poslednje. Bej mej je poklical o polnoči, naj mu jih priložim. To je bila, baj Jurdančo, takšna čečakarija in besnota, da jo samo znorelec zamore iztuhati. Poziv bukreškega komiteta nas je vabil, naj rajše obrnemo vse v prah in pepel, samo da se svobodimo.«

»Tako, tako, da se osvobodimo, za to naj pomro vsi,« omeni Nečo Pironkov zbadljivo.

»Ti pridaniči požigajo ter spreobračajo v prah in pepel, toda čegavo? Oni sami nimajo toliko sveta, da bi mogel kol zabiti vanj. Prah in pepel to je za nje lahka reč! Pridaniči malopridni!« je razdražen govoril čorbadži Jurdan.

»Pravcati razbojniki,« se oglasi Hadži Smion.

Gregor Damiano, ki je doslej nestrpljivo iskal priložnost in predmet za nekaj daljši govor, povzehlji zadnje besede Hadži Smionove, reče:

»Hadži, praviš, da so razbojniki in prišlo mi je na misel... toda niso vsi razbojniki enaki... Enkrat sem šel v Ščip,« bilo je to leta 1863, tisti meseca majnika dvaindvajseti dan, v soboto ob treh popoldnehi in bilo je oblačno... In Damiano se spusti v pripovedovanje dolge dogodbe o razbojnikih, v kateri so razum teh igrali vlogo ščipski handžija (krčmar), dva pašeta, en grški kapitan in sestra rumunskega kneza Puza.

Vsi so poslušali Damiancevo pripovedo-

* Mesto v Macedoniji.

vanje z vso pozornostjo, dasi tudi ne s polno vero, ter popivali pri tem svojo priljubljeno kavo.

»Kajpada, ako hočejo požigati, zapalijo tudi »metoh« (ženski samostan) omeni sestra Serafina.

»Naj bi njih same požgal nebeški ogenj!« je momljala sestra Hadži Rovoama.

»Predstavite si,« povzame Štefčev, »to je prava kuga: razprostiranje takšnih spisov! To ugonabljala dobre občutke v mladini ter jo do-
vaja na slabe steze in na vislice. Vidite Sokolova — kako žalostno!«

»Da, zelo žalostno,« pritrdi Hadži Smion.

Tu se oglasi Mihalaki Alafanga:

»Še včeraj razgovarjajo se z doktorjem, sem spoznal odkod prihaja veter. Jokal je radi tega, da nimamo Ljubibratičev.«

»A ti kaj si mu odgovoril?«

»Odvrnil sem mu, da je dovolj obešen-
cev, četudi ni Ljubibratičev.«

»Prav si mu povedal,« reče Jurdan.

»A kdo pa so to Ljubibratiči?« povpra-
šuje svakinja radovedna.

Genko Ginkin, ki je čital časopis »Pravo« ter oznaal tek politike, je že odpiral usta, da bi odgovoril, kar Kaka Ginka kakor bi vstrelil, upre vanj svoje oči in odvrne sama:

»Poveljnik Hercegovincev, baba Dona, Ej, ko bi mi imeli takšnega Ljubibratiča, pa bi jaz postala njegova bajrakterka* in sekali bi zelj-
nate** glave.«

»Kajpada, ko bi imeli Ljubibratiča, bilo bi kaj drugega, tudi jaz bi stopil pod njegovo
bandero,« reče Hadži Smion.

Jurdan ga strogo pogleda. »O takih rečeh,

* Zastavonoša od »bajrak« — zastava.

** t. j. turške.

Gina, se ne govori niti v šali. Hadži ti grozno pretiravaš... In obrnivši se k Alafrangu, ga vpraša: »A kaj se zgodi z doktorjem?«

»Po določbi zakona,« se umeša vmes Štefčev, »je odločena smrt ali dosmrtna ječa v Diarbekru onemu, ki si drzne seči po cesarskem človeku. Po teh besedah se Štefčev zmagovito ozre na okrog.

»Tako mu je prav,« zamomlja Hadži Ro-
voama; »kaj mu je povzročil ženski samostan, da ga hoče požgati!«

»Kar je iskal, to je tudi našel, reče pred-
sednik Nečo; »ni bila zaman včerajšnja ujma.«

»Rekel si, Nečo, — tu mi je prišlo na mi-
sel — ah, naj nas Bog obvaruje!... ob času
krimske vojne sva jaz in Ivan Bošnjakov
odšla v Bosno... spominjam se tega, kakor
bi bilo danes, bilo je to en ali dva dni pred
sv. Miklavžem. Nad Pirotom se je zmračilo
in nastala je strašna ujma, toda kakšna ujma!

In Gregor je pripovedoval, kako je treskalo in
švigal jima blisk nad glavami, kako je vžgala
strela neki oreh, ubila petdeset ovac in odtr-
gala rep njegovemu konju, katerega je potem
prodal za slepo ceno.

Gregor je pojasnjeval vse to s takšnim
povdarmom in s takšno zgovornostjo, da ga
je občinstvo poslušalo do konca z največjo
pozornostjo. Štefčev in predsednik Nečo sta
smehljaje se pogledala drug drugega. Mihalaki
je stal še vedno sklonjen in Hadži Smion je
odpiral usta pod vtisom Damianceve strele, ki
je razgrajala v zimski dobi.

Se med tem, ko je Damiano pripovedo-
val, se je Kaka Ginka ozirala okrog ter iskala
Lalko.

»Kam se je dela Lalka, Rada? Pojdi jo
poklicat!« se obrne Hadži Rovoama z zapo-
vedujočim glasom k mladi devi v črni obleki.

pi, ki jih bodo mogli šele pozneje naznaniti javnosti. S. L. S. pa lahko prepreči razpravo, če ne poslanci gredo iz zbornice, ki je isti hip nesklepčen. Dasi je bil shod sklican od skupnega odbora, je došel na zborovanje edino še dež. odbornik **Stepančič**, ki pa v kljub pozivu ni hotel se oglašati k besedi. Končno je v ognjevitem nagovoru pozivjal prof. **Košnik** na delo za bližnje občinske volitve.

Blamirana deželnozborska večina ali živinozdravniški tečaj pod mostom na Vrhniki. Včasih je bilo slišati, da imajo na Vrhniki 9. šolo pod mostom. Sedaj pa je jasno, da je ustanovila deželnozborska večina na Vrhniki pod mostom živinozdravniški tečaj. Tega namreč ni več. Komaj se je začel, že je moral ponehati. Živinozdravnik Turk je prišel — četudi malo bolj pozno, do spoznanja, da je zanj nečastno in sramotno delati tlako klerikalni nekulturi. Vrgel je deželnemu odboru vodstvo tečaja pred vrata in odšel. Tolikanj slavnega tečaja, ki ga razven na Tirolskem ni v celi državi, tudi na Kranjskem ni več. Deželni odbor do kosti blamiran, si skuša sedaj pomagati na ta način, da se namerava maščevati nad akademiki na Dunaju in odvzeti stipendije vsem veterinarskim medicincem. Kdo postane sedaj rektor visoke šole pod mostom na Vrhniki? še ni znano.

Poljedelski minister Braf in grof Barbo. Poljedelski minister Braf je v znanstvenem svetu priznana prva strokovnjaška kapaciteta kar se tiče poljedelstva. Grof Barbo si je osmelil v zadnji seji deželnega zbora o njegovih izjavah glede živinozdravniških tečajev naravnost nekvalificirano zaničljivo govoriti. »Kaj nas briga Braf, in njegovo mnenje!« tako nekako se je blagovolil izraziti v kranjskem parlamentu grof Barbo. Ne zamerili bi mu tega, ako bi on ne spadal med ono skupino poslancev, ki se imenujejo **ustavoverno** veleposlovstvo. V duhu te delegacije nikakor ni, če njen član tako govori o avstrijskih ministrih kot je to storil grof Barbo. Zdelo se nam je potrebno to povdariti tem bolj, ker se Barbo in njegova deželnozborska skupina ob vsaki priliki trka na prsi čez: »Mi smo edini drž. vzdržujoči element.« Čudno ni, da Nemci sami obsojajo grofa Barbota radi tega njegovega nastopa. Dva veleugledna člana nemške družine v Ljubljani, ki poznata tudi še druge zmožnosti grofa Barbota, sta čisto dobro pripomnila: »Grof Barbo passt wirklich nicht für einen Abgeordneten.« (Grof Barbo res ni sposoben biti poslanec.)

Živinozdravniški tečaj na Vrhniki in klerikalci. Klerikalci uganjajo pri nevednih in zaslepljenih ljudeh velikansko demagogijo, ko se potegujejo za živinozdravniški tečaj na Vrhniki. Iz vseh stališč je dokazano, da bi bil ta tečaj za našega kmeta prava nesreča. In vendar se potegujejo klerikalci zanj zavedajoč se vseh zlih posledic samo za to, da ustrežejo strastem svojih volicev. To je ravnotako nemoralno kot bi bilo n. pr. nemoralno, ako bi se klerikalci začeli potegovati za slabe kinematografske predstave, o katerih bi bila že tu enotna sodba, da so za ljudsko škodljiva in kvarna. Klerikalci si niso zastoj izbrali za svojo stranko ime S. L. S. t. j.: »Stranka Ljudskih Slepjarjev«.

»Ljubi svojega bližnjega!« Kako ta lepi Kristov nauk izpolnjujejo ravno dotični, ki ga danes preprostem ljudstvu utepajo v glavo, dokazuje zlasti **katoliški župnik P. Imlauf** iz Lukavice (okraj Rychnov na Češkem), ki je z gorjačo v ondotni gostilni g. Ehla **razbil črepinjo kmetu Brožu in mu tako pokvaril oko, da mu je izteklo.** Župnik je storil zločin ob 3. uri zjutraj od 15. na 16. februarja, zagovarja se s tem, da je bil pijan. Ubogi kmet bo skoro gotovo umrl po udarcih surovega in za »zveličanje duš« vnetega duhovnika. Res lepi božji namestniki!!

Načelnik »čukov« — obsojen. Na Ježici pri Ljubljani se lahko ponaša telovadni odsek »Orla« s svojim načelnikom. Pretekli teden namreč se je moral zagovarjati pred deželnim sodiščem v Ljubljani, ker je svojega očeta udaril z utečem po obrazu. Obsojen je bil po § 153. k. z. na **20 dni ječe.** Ta »Dični« oberčuk je imel v enem samem tednu trikrat opraviti na sodišču in sicer vedno zaradi drugega delikta. Zagovarjati se je tudi moral zaradi prestopka, ker je šel klicati ponoči neko dekle, pa se mu ni hotelo oglašiti in je zaradi tega streljal skozi okno. Vse kar je prav! Nas nič ne briga čukovska organizacija.

Lalka je po Stefčevih besedah, izgovorjenih s tako okrutno hladnokrvnostjo, potihoma oddaljila ter odšla v stransko sobo: ondi se je vsedla na »minder« (prečna) s licem navzdol ter se glasno razjokala. Cel potok solz ji je privrel iz oči, kakor bi se bila že dolgo časa zbirale na enem mestu. Bedna deklica je ihtela, da je komaj mogla priti k sapi. Kruta žalost in muka sta se izražali na njenem licu. Ti ljudje, ki so zbijali takšne grozne šale (dov-type) nad nesrečnim doktorjem, so razburili njeno dušo. To je še bolj povečalo njeno trpljenje. Moj Bog, moj Bog, kako zamorejo ljudje biti tako trdosrčni!

Solze olajšajo tudi breznaidevno žalost. A doktorjeva usoda še ni bila gotova; bila je mogoča še nadeja.

Lalka je vstala, obrisala si zalo belo ličice ter se vsedla k odprtemu oknu, da bi čim poprej zginit sled njenih solz. Gledala je vsa raztresena ter ni videla mimogredočih, sprehajajočih se brezskrbno in malomarno. Ta kruti svet ni obstajal za njo, ona ni hotela ni videti, niti slišati nikogar, ker jo je zanimala samo ena stvar.

Takoj pa je konjski ropot obrnil nase njeno pozornost. Pogledala je in obstala vsa otrpnela. Doktor Sokolov, sedeč na belem konju, se je veselo vračal. Pozdravil jo je spoštljivo in jezdit naprej. V svojem zanosu se ni toliko zbrinila, da bi odgovorila dostojno na njegov poklon in kakor bi jo podila neka nepremagljiva moč, je poskočila in stekla k gostom, kličajoč razžiljena:

(D dalje.)

ja, vemo, da ni prida, toda tak človek kot je načelnik Čukov na Ježici niti pri tej ničvredni organizaciji bi ne smel biti za načelnika. Iz tega sledi, da sedaj sploh nimajo v svoji sredi ljudi, ki bi bili vsaj malo primerni za taka mesta. Vse od največjega oberčuka do malega čukca je že pokvarjeno! Le tako naprej!

Iz vojaške službe. G. vojaškemu višjemu štabnemu zdravniku dr. Antonu Staretu je podeljen naslov in značaj generalštabnega zdravnika.

Odlikovanje. Cesar je odlikoval c. kr. okr. tajnika g. Adolfa Rohrmanna v Kranju o priliki njegovega vpokojenja z zlatim zaslužnim križcem.

Iz seje c. kr. deželne — šolskega sveta. Na ljudskih šolah so imenovani: Marija Pipan za učiteljico v Javorjah, Rupert Smolik za učitelja v Starem trgu pri Ložu, Fr. Kosce za učiteljico na Bučki, Maks Kalan za nadučitelja v Budanjah, Josip Odlaček za nadučitelja v Domžalah, Olga Jonke in Ana Ganselmayer za učiteljici v Kočevju, Vladimir Požar za učitelja v Knežaku, Justina Suša za učiteljico v Knežaku, Ivan Muha za učitelja v Ajdovcu, Stanislav Vrhovec za nadučitelja v Hinjah, Josipina Mihelič-Majda za učiteljico v Predvrtu, Anton Urbančič za nadučitelja v Igavci, Božidar Račič za nadučitelja v Kalu pri St. Janžu, Roza Gospodarič za učiteljico v Kresnicah, Nežika Klun za učiteljico v Kuželju, Marija Einspieler za učiteljico v Loškem potoku, Irena Pečnik za učiteljico v Šmarjeti, Marija Boltolot za učiteljico v Šmartnem pri Kranju, Josip Erker za učitelja v Grčaricah, Ivan Kalan za nadučitelja v Velesovem, Pavla Bergant za učiteljico v Spitaliču, Frančiška Lavrič za učiteljico v Dolenji vasi pri Ribnici, Frančiška Grom za učiteljico v Zgornjem Tuhinju, Marija Šibovc za učiteljico v Podlipi, Marija Curk za učiteljico v St. Petru na Krasu, Marija Rus za učiteljico v Poljanah pri Škofji Loki, Anton Skala za učitelja v Podragi, Ivan Pirnat za nadučitelja v Ribnici, Marija Likar za učiteljico v St. Rupertu, Leopold Azman za nadučitelja v Žabnici, Ivan Pečar za učitelja v Stalcerjih, Josipina Simončič za učiteljico v Trzišču, Fr. Langer za učitelja v Čermošnjicah, Marija Stimpf za učiteljico v Čermošnjicah, Friderik Sadar za učitelja v St. Vidu pri Zatičini, Marija Grilec za učiteljico v Vrbčah, Aleksandrina Kordiš za učiteljico na Vinici, Fr. Hočevcar za nadučitelja v Birčni vasi, Frančiška Sever za učiteljico v Mirni Peči, Adela Turk za učiteljico v Novem mestu, Roza Vetrč za učiteljico v Dvoru, Ivana Merhar za učiteljico v Šmarju. Učna mesta v Bukovici, v Šmartnem pri Krnju, v Zalem Logu, v Cerkljah in na Mirni se na novo razpišejo. Stalno se upokojuje naduč. Jos. Windisch in Ernestina Clarici, začasno pa učiteljica Pavla Wölfling. Na šolah v Iga vasi in v D. M. Polju se ustanovita paralelna oddelka. Gim. učitelj Anton Lovše, Jos. Lob in vitez Schöppl se definitivno potrdi v službi in se jim prizna naslov »profesor«.

V Tolminu bi vojaška uprava rada videla, da bi se zgradila še ena vojašnica. Že lani so se občinski očetje branili na svoje stroške zidati, na kar je vojaška uprava s posredovanjem nekkih tužcev v civilu pod pretvezo, da kupuje za novo pivovarno, kupila svet, kjer je zdaj že skoro dograjena nova vojašnica iz votlih betonskih opek. Zdaj želi uprava še eno vojašnico in ponuja občini 7% obrestovanje investiranega kapitala skoz 25 let. Treba pa bi bilo kakih 600.000 K. Kdor le malo pozna, kako pri nas denarja manjka, mora videti, da je želja vojaške uprave **nezmisel** ne glede na to, da se na ta način v 25 letih kapital prav nič ne amortizuje. Tukaj se spozna, kako malo poznajo na Dunaju naše razmere.

Razpisana srednješolska mesta. Od 17. februarja od 17. februarja so bili izdani sledeči razpisi: Klasična filologija: Bolcan (realg., I. G., 2. III.), Dunajsko Novomesto (g., L. Gr., I. IV.) — Moderna filologija: Dunaj X. (r., Fr. D., 28. II.), Karlovi vari (realg., E. D., 10. III.), Kufstein (realg. J. D., 16. III.), Dunaj VII. (g., D. I. gr., 20. III.). — Zgodov. zemljepisna skupina: Gorica (žen. uč., 29. II.), Trst (r., 15. III.), Gorica (r., 15. IV.), Dunaj III. (realg., 15. III.) — Telovadba: Dunaj (akad. g., 20. III.) — Kratice in znaki kakor navadno.

Suplentura za klas. filologijo na I. drž. gimnaziji v Ljubljani je razpisana od 28. februarja. Prošnje je vložiti pri ravnateljstvu c. kr. I. drž. gimnazije v Ljubljani.

Dražbe. Pri c. kr. sodnji v Kočevju se vrši dražba sledečih nepremičnin s pritlikinami vred in sicer dne 12. marca t. l. ob tričetrt na 11. uro dopoldne: vl. št. 64, kat. obč. Trava, cenilna vrednost 3800 K 50 vin.; najmanjši ponudek 1900 K 25 vin. — Dne 27. marca t. l. ob 9. uri dopoldne: vl. št. 132, kat. obč. Banjaloka, cenilna vrednost 3546 K 4 vin.; najmanjši ponudek 2364 K 4 vin. — Dne 11. aprila t. l. ob 9. uri dopoldne: a) vl. št. 537, kat. obč. Srednja vas; cenilna vrednost 4104 K 13 vin., najmanjši ponudek 2763 K 8 vin. — b) vl. št. 457, kat. obč. Srednja vas; cenilna vrednost 4043 K 32 vin., najmanjši ponudek 2659 K 54 vin. — c) vl. št. 171 kat. obč. Kovlerji; cenilna vrednost 281 K 84 vin., najmanjši ponudek 187 K 88 vin.

LJUBLJANA.

Nemškutarska surovost. Nemški knjigotržec v konkurzu Drischel ima psa, ki ga menda večkrat pretepe neko nasiti; posebno pa njegova boljša polovica, znana zagrizena nemškuta, nima drugih misli kot kako bi trpinčila to ubogo žival. Pretečeno nedeljo ga je pustila ležati na mrzlem tlaku celo dolgo popoldne do poznega večera, dokler ni žival vsa premrznela začela glasno tuliti. Nato ga je vzela v stanovalje, kjer je vihtela palico nad njim tako dolgo, dokler ni pes utihnil. Vsa okolica se zgražala nad to surovostjo. — Pri tek priliki naj konstatiramo, da brezsrčnost napram živalim obče v Ljubljani precej cvete. Imamo v naših dnevnih takorekoč že stalno rubriko za to. In vendar je to, kar pride v javnost, le neznamen del onih brezštevilnih slučajev, ki ostanejo prikriti. Zlasti tovarni konji, ti živi skeleti, so verna podo-

ba svojih bednih eksistenc. Imamo vtisk, da Lavtar v tem oziru nastopa premalo strogo, da lahko rečemo celo podpira posredno to početje. Prav sedaj to lahko opazujemo, ko posipajo ceste po stari ljubljanski praksi s skalami podobnimi kamenji. Menimo, da bi se bilo že davno lahko žrtvovalo tistih par tisočakov za nabavo strojnega valjarja namesto, da se leta in leta žival tako brez potrebe trpinči. Tudi to je poglavje kulture. Brezposelnim pensionistom se tu nudi hvaležno polje: naj bi na svojih sprehodih pazili na take surovosti in jih ovadili, kot to delajo njihovi kolegi po drugih mestih.

Krščanski socializem v besedi in praksi ali ljubeznive razmere v Vzajemni zavarovalnici na Dunajski cesti, ki je natisnjen v listu »Dan« št. 44 z dne 13. februarja 1912, izvolite v smislu § 19 tiskovnega zakona sprejeti v svoj list za prvo ali drugo izdajo na istem mestu sledeči popravek: Ni res, da se priganja uradniško osobje, da dela dan in noč, marveč je res, da ima uradništvo določene uradne ure in sicer sedem ur na dan; ni res, da mora vse osobje delati po devet ur in če potreba še več na dan, marveč res je, da sedaj ob zaključku za leto 1911 se je pridejala za čas od 1. februarja do 15. marca t. l. po ena ura na dan, da se zaključijo krajevne pole; ni res, da je g. predsednik izdal ukaz, da mora vse uradniško osobje delati vse nedelje in praznike, res je pa, da je vsakemu uradniku prosto, da pride v nedeljo dopoldne v pisarno, da si skrajša nadaljno poslovanje glede krajevnih pol; ni res, da mora uradništvo v nedeljah in praznikih skrivaj hoditi skozi vrata zadaj v urad, res pa je, da so pisarne Vzajemne zavarovalnice v nedeljah in praznikih za vse stranke zaprte in radi tega prihaja uradnik, ako hoče v pisarno stopiti, skozi vrata na hodniku; ni res, da vlada v zavodu nič kaj prijazno obnašanje višjega gospoda do nižjih, marveč pri Vzajemni zavarovalnici se občuje splošno vzajemno in prijazno brez vsake napetosti. Pooblaščen od vseh sedemnajst uradnikov in uradnic Vzajemne zavarovalnice: V Ljubljani, dne 14. februarja 1912. **Valentin Režek.** — Ni res, da agitiram za volitve v trgovsko zbornico in ni res, da sem rekel: »Naše uradniško osobje je res suženj, dela noč in dan, petek in svetek, meni ne bo treba več pisarne pometati, saj ni časa, ko so vsi vedno v uradu.« Res pa je, da se za volitve v trgovsko zbornico sploh nisem zanimal in agitiral za nje in res je, da nikdar nisem spregovoril besed, da je uradniško osebe suženj itd. Res je nadalje, da lahko vsak dan nemoteno osnažim uradne prostore, ker uradništvo sedaj ob letnem zaključku zapuša uradne prostore ob 6. uri, sicer pa vedno ob 5. uri zvečer. Ljubljana, dne 14. februarja 1912. **Ivan Jakopič.**

Dva katoliška popravka. Zgoraj prinašamo dva popravka radi zanimivosti, dasi bi vsled nepravilnosti sestave lahko obadva šla v koš. Pred kratkim smo prinesli notico, ki je bila naperjena proti zlorabljanju uslužbenecv pri katoliški Vzajemni zavarovalnici. Drugega namena članek ni imel kot pomagati trepečim. Sedaj dobimo dva popravka. Poslala pa ju ni »Vzajemna« marveč uradništvo in sluga! Že to pove dovolj koliko je vreden ta popravek. Tisto »splošno vzajemno in prijazno obnašanje« v »Vzajemni« si menda gospodje šefi tolmačijo drugače, drugače pa uslužbenici. V popravku se prizna osemurno delo. Za nedelje in praznike je vsakemu uradniku prosto, da dela. Tudi v delavnikih je brezdvomno »prosto«, da delajo tudi po 9 in več ur, »da si skrajšajo nadaljno poslovanje glede krajevnih pol.« Tako prostost in svobodo ima končno vsak delavec. A zanimivo je, da se v popravku prizna, da se **delo v normalnih uradnih urah ne izvrši.** Tudi popravek ne dementuje, da uradništvo dela **čez uro zastoj.** Bržčas je tudi to vsakemu prosto. Kdor bi ne delal, bi se ga pa lahko vrglo iz pisarne. Čisto vseeno je za stvar, če hodijo uradniki ob nedeljah in praznikih v pisarno »zadaj«, ali pa »na hodniku«. **Delstvo je da spredaj ne hodijo notri.** Zunaj, s ceste zgleda ob nedeljah in praznikih »Vzajemna« kakor, da bi spoštovala nedeljski počitek, **notri pa uradništvo »prostovoljno« gara in dela.** Razvidno je torej iz obeh popravkov kako ostenen je krščanski socializem v praksi in kako sramotne nesocialne razmere vladajo v katoliški »Vzajemni zavarovalnici.« Uverjeni smo, da bo naše drezanje kolikor toliko zaleglo.

Deželno slov. učiteljsko društvo v Ljubljani ima v sredo, dne 21. t. m., ob pol 8. uri zvečer sestanek svojih članov v »Narodnem domu« (pritličje desno.) Na večeru govori tov. E. Gangl o temi »Naša načela v javnem življenju«. Odbor pričakuje obilne udeležbe.

Velika Sokolova maskarada se prične danes ob 8. uri zvečer v vseh gorenjih prostorih Narodnega doma. Veleobsežne sijajne dekoracije obel dvoran in vseh stranskih sob je izvršil akad. slikar gosp. I. Vavpotič. Buffeti, kavarna, vinarne s postrežbo narodnih dam, lučni efekti, partikulieri. V Slavčevi sobi travikomedije gledališke družbe neustrašnega razposajenca Gajšperčka, — živih oseb z lesenimi gestami in dejanji. V veliki dvorani evolucije številnih skupin. Povsod pustna revolucija, smeh in zabava, tudi za nemaskirance. Edina kritika že danes: **Nekaj posebnega!**

Cercle franco-illyrien ima svoj redni občni zbor v petek 1. marca ob 6. zvečer v svoji društveni učilnici. Ako bi se občnega zbora ne udeležilo zadostno število članov, se začne uro kasneje drugi občni zbor z istim dnevnim redom ne glede na število navzočih članov.

Valčkov večer »Slovenske Filharmonije« ki se je vršil včeraj zvečer, se je nad vse pričakovanje krasno obnesel. Udeležba je bila tako lepa, da si godbeniki »Slov. Filharmonije« lahko čestitajo. S časom lahko postane njihov ples eden prvih ljubljanskih priredb, osobito, če bo tudi še naprej celoten orkester proizvajal navabljivejša in najimkavnejše glasbene točke s tako točnostjo in neumornostjo kot sinočnji. »Valčkov večer« je med drugimi posetil tudi državni poslanec dr. Vladimir Ravnihar.

Zgubljen. Znesek 30 K, ki je bil v robcu zavrt, ročna torbica s 7 K, zlat prstan s smaragdnom, 1 ročna torbica z različnimi stvarmi.

Umrli so v Ljubljani. Josipina Fleš, zasebnica, 41 let, Zaloška cesta 11. — Frančiška Klemenc, posestnikova hči, 21 let, Krakovski nasip 14. — Marija Bokar, zasebnica, 75 let, Razpotna ulica 4. — Elizabeta Eppich, vdova glavnega odgonskega sprevodnika, 85let, Japljeva ulica 2. — Josip Cebulec, železn. nadsprevodnik v p. 53 let. — Anton Merše, žagar, 36 let. — Anton Remec, dninar, 47 let — vsi trije v deželni bolnici.

Tujci v Ljubljani. Dne 18. svečana: Hermína Rudesch, notarjeva soproga, Radoyljica. — Zierer, Monakovo. — Berta Zuleger, Zalec. — A. Fischer, trokovni učitelj, Karlovi vari. — Ad. Frnika, učiteljica, Slavkov. — Schwetz, Kladno. — Eckel, morn. častnik, Pulj. — E. Zimmermann, viš. inženir, Novo mesto. — Vitez Fränz-Vesteneck, poročnik, Staraloka. — H. Prossinagg, Zagorje. — I. Modic, Nova vas. — K. Mulley z družino, Vrhnika. — I. Kresse, c. kr. okr. glavar s soprogo, Kamnik. — Joso Blečić s soprogo, Kastov. — Fr. Posney, Frankobrod ob Meni. — Pušljar, orožn. stražmojster, Kropa. — Povše, usnarj, Mokronog. — I. Znidaršič s soprogo, c. kr. notar, Ilirska Bistrica. — Miculinic s soprogo, Reka. — R. Eltze, trgovec, Potsdam. — E. Gmayer, rudn. ravnatelj, St. Janž. — A. Slokar, trgovec, Gorica. — I. Macconrek, hranil. ravnatelj, Sisek. — H. Goriany, grajščak, Ruperčvrh. — Julij DeFranceschi, nadporočnik, Mlada Boleslava. — Pavel Schunberger, Monakovo. — M. Wiedmann, trgovec, Pforzheim. C. Durot, Stuttgart. — Löwensberg, Monakovo. — M. Wiedermayer, Monakovo.

Kinematograf »Ideal«. Spored za terek dne 20., sredo 21. in četrtek 22. februarja 1912: 1. Romanje na Japonskem. (Krasen naravni posnetek.) 2. Preljubljena žena. (Komično.) 3. Odkupnina blaznosti. (Ginljiva drama, samo popoldan.) 4. Varietni film. Kaznjenca št. 10 in 13. (Dodatek samo večernim predstavam. Velika drama iz kaznilnice od znamenite Nordisk-film Co. — Dolgost filma 1000 metrov.) 5. Little Hans, vojak v kolonijah. (Velekomično.)

Vremensko poročilo. Dne 19. februarja t. l. dopoldne: Stanje barometra v mm 736.7. — Temperatura v C° 6.0. — Veter jzah. — Nebo oblačno.

PROSVETA.

Iz pisarne slovenskega gledališča. Danes v torek se ne igra. — V četrtek, velika lirska opera »**Rusalka**« (za par abonente). — V soboto opereta »**Caričine amaconke**«. — V nedeljo zvečer opera »**Rusalka**«.

Gostovanje članov slovenskega gledališča. V nedeljo zvečer gostovala je gđ. **Thalerjeva**, subreta slovenskega gledališča na tržaškem odru v ulogi Zurandove v Parminih »Caričine amaconke«. S svojim nastopom je dosegla pred tržaškim občinstvom popoln uspeh. — V petek pa je gostoval na zagrebškem gledališču g. Ljubiša Iličič v naslovni ulogi Albinijeve opere »Baron Trenk« z najlepšim uspehom.

Najnovejše vesti, telefonska poročila.

DEMISIJA SKUPNEGA FINANČNEGA MINISTRA.

Dunaj, 19. febr. K demisiji skupnega finančnega ministra barona Buriana se poroča, da je ta že v svoji petkovi avdijenci podal cesarju razloge, ki so ga privedli do demisije. Cesar dosedaj še ni sprejel njegove demisije, ker še ni rešeno vprašanje glede njegovega nasledništva. V prvi vrsti pride tukaj v poštev tržaški cesarski namestnik princ Hohenlohe, nadalje se imenujejo tudi člani gosposke zbornice vitez Baernreither, bivši avstrijski finančni minister, predsednik poljskega kluba vitez Bilinski in bivši ministrski predsednik pl. Koerber. Ako se ne posreči hitra rešitev vprašanja glede nasledstva, bo cesar poveril Burianu tudi še nadalječasno vodstvo skupnega finančnega ministrstva.

PONOVNE DEMONSTRACIJE V SARAJEVU

Sarajevo, 18. febr. Danes dopoldne so se ponovile demonstracije v Sarajevu. Pred katedralo se je zbralo srednješolsko dijaštvo, ki je v protest proti umoru (policijskega kolega, zapustilo šole. Dijakom se je pridružila nepregledna množica ljudi, govorili so poslanci vseh strank in narodnosti bosanskega saborja ter pozivljali prebivalstvo k vstrajnosti in uresničenju srbsko-hrvaškega bratstva. Govorniki so povdarjali hrvaško-srbski značaj zemlje ter zahtevali, da se Madjari pobero z dežele. Nato se je vsa množica podala proti vladnemu poslopiju, kjer je policija zaustavila obhod. Poslanci so se podali takoj k civilnemu adlatu in zahtevali, da se odstrani policija, ker je množica popolnoma mirna. V tem času pa je pridrvelo vojaštvo z nasajenimi bajonetmi, množica je zapela cesarsko pesem, a vojaštvo se je vseeno zakadilo v njo in jo razgnalo. Po mestu se vrše demonstracije manjših skupin skozi ves dan. Po ulicah patrolirajo vojaštvo, pehota in konjenica. Med prebivalstvom razburjenje vse bolj narašča.

PROTESTNA SEJA BOSANSKEGA SABORJA.

Sarajevo, 18. febr. Danes popoldne ob petih se je sestel bosanski sabor k izvanredni seji. Začetkom seje se je oglašil k besedi sarajevski župan, ki je v imenu Srbov, Hrvatov in Mohamedancev najodločneje protestiral proti nasilnemu postopanju državne policije in vojaštva. Koncem njegovega govora so vsi poslanci v znak protesta zapustili saborsko dvorano, na kar se je morala seja zaključiti.

AVSTRIJSKI PARLAMENT.

Dunaj, 18. febr. Predsednik avstrijskega parlamenta dr. Sylvester je danes konferiral z

ministrskim predsednikom grofom Stürckhom glede začetka novega parlamentarnega dela, ki se začne v torek dne 5. marca t. l.

ODSTOP ANGLEŠKEGA MINISTRskega PREDSEDNIKA.

London, 18. febr. Trdi se, da je angleški ministrski predsednik Asquith podal svojo demisijo, kot naslednik se imenuje sedanji zunanji minister sir Grey.

RAZNO.

* **Žrtve strastne službe.** V Newarku na Angleškem so nedavno prenesli vse zbirke nekega gradu v nov mestni muzej in jih tam na novo uredili. To si je pa tako k sreči vzel stari grajski sluga, ki je zaklade nadziral in urejeval da se je zastropil. Zvesti stražnik ni mogel prenesti boli, katero so mu prizadejali s premeščanjem zbirke v novi muzej. Zapustil je pismo v katerem pravi: »Sila ni vselej pravica. Duša mi je uničena in duh moj je zlomljen. Vzel so mi vse, kar sem imel. Zato rajši umrjem.«

* **63 ljudi zmrazilo pod snegom.** V Omsku v Sibiriji so našli v snegu te dni 63 zmrzlih ljudi, ki jih je 1. t. m. nenadoma pokril snežni vihar in jih pokopal pod sabo.

* **Kaj vse papeža v oči bode.** Splošno znano je in nikdo ne more tajiti, da se sedanji papež Pij X. ne briga le za svojo dostojanstveno službo, ampak da se utakne v vse, česar koli se le spomni. Edikt za ediktom, in eden kot drugi vznemirja ljudi, zlasti pa take, proti katerim je naperjen. Zadnji izraz modrosti papeža pa je edikt o dekolitiranju žen. Papež namreč prepoveduje nositi ženam na vratu in na prsih pregluboko izstrižene obleke, kakršne imajo zlasti najfiništi aristokratski krogi. V sled te mode baje izvira javno pohujšanje vernih katolikov, katerega se poslužuje zlasti hudobni duh, da spravlja nedolžne v zadrego in jih zapeljuje v grde, nedostojne in grešne misli ter poželjenja. Povod k tej prepovedi je prejkotne ta okoliščina, da so bile v papeževi avdienci kedaj zelo dekolitirane dame. Vendar ni upanja, da bi se ta papeževa prepoved obnesla, kajti na največje težkoče zadene ravno na katoliških državnih dvorih na Dunaju, v Madridu, Monakovem in Bruslju, kjer je globoka dekolitacija najstrožji predpis etikete. — Hvalabogu, imajo vsaj dvorne dame ono skrb več!

* **Kako nastanejo operete.** K ravnatelju nekega berlinskega predmestnega gledališča pride komik in pravi: »Poslušajte, gospod ravnatelj, izborni misel sem dobil za nek kuplet. Poje se lahko, kar se hoče, refren pa bodi brez vseh besed in le geste in gibljaji naj značijo, kaj naj bi se pravzaprav poto. Napišem ga, kapelnik naj napravi k temu godbo in z njim obnovimo kako staro burko. Kaj pravite k temu!« — »Kaj naj rečem? Ali ste znoreli, človek? Kuplet! To je nebeška misel, genijalen izum, originalno! In vi ste zadovoljni samo s kupletom! Kaj še? To je neumnost, nesmisel! Iz tega napravimo opereto, novo izborni opereto. — Ta praksa bo menda res prava in resnična; saj nas danes tako neusmiljeno ubijajo in more z raznimi ničvrednimi, puhlimi in praznimi operetami kot Turki pred stoletji s svojim orožjem.

* **Lepe razmere učiteljstva na Ogrskem.** V občini Temerine (bačobrodski okraj) je umrl stari učitelj. Sobica, v kateri je izdihnil, je bila tako ozka, da niso mogli rakeve z mrtvecem nesti skozi vrata. Ker pa ni sobica imela niti okna, napravili so v steni zadostno luknjo, da so mogli skozi njo poriniti rakeve. Po pogrebu pa je zaukazala občina to luknjo zopet zazidati, da bi imel novi učitelj zopet v ti luknji svoje stanovanje. — V občini Olmode so razpisali učiteljsko mesto. Ker se ni nikdo prijavil, je poverila občina to službo učitelja nekemu tamšnjemu nevedčemu in neizobraženemu občanu. Mladina se je seveda svojemu »učitelju« smejala in se tako iz njega norčevala, da je bil prisiljen, zapustiti svoje mesto in iti v »prezlaslužni« pokoj. In Ogrci, ki trpe take karakteristične kulturne razmere v svoji deželi, naj bodo pomembni reprezentanti zapadne evropske kulture? Barbari!

* **Hudičeva hierarhija.** V nemškem listu »Der Katholik« (1911, 12) se peča župnik dr. Zister z najresnejšim obrazom znanstvenega raziskov. z vprašanjem: »Ali se sme rabiti beseda »hudič« v množini?« Uspeh globoko zamišljenih raziskovanj, ki so porabile celih 23 strani imenovanega lista, je naslednji: Govorimo lahko o »hudobnih duhovih«, ne pa o »hudičih«. Kajti hudič, satan, ali lucifer je samo en suvereni vladar v kraljestvu hudobnih duhov, ki so njegovi ponižni služabniki in osebni pomagači. Kar se tiče države hudobnih duhov, smatra gospod župnik za dokazano: 1. da je država hudobnih duhov enotna; 2. da so hudobni duhovi med sabo solidarni; 3. da hodijo po zemlji brez neposredne udeležitve njih poglavarja in kneza in lahko škodujejo ljudem in živini. Priznati moramo, da je katoliški »znanstvenik« dobro poučen o upravi peklenškega kraljestva.

* **Mravlje v salonih.** Pa ne mislite si, da se mravlje kar prosto gibljejo in vselej svojega življenja po salonih nekaterih boljših pariških dam. Ne, imajo jih spravljene v nalašč zato pripravljenih steklenih omarih, kjer si stavijo mravlje svoj a mravljijska gnezda in so ravno tako pridne in ubogljive, kot če bi se nahajale v prosti naravi. Najmodernejši način zabave gotovih francoskih prenapetih so torej mravlje. Pred mravljišči sede cele ure, opazujejo pridne mravlje in se zabavajo. Res prav po ceni! Samo ne verjamemo, da bi opazovanje pridnih in delavnih mravelj učinkovalo kaj tudi pri lenih in vsega izobilje sitih modnih pariških damah, da bi se začele počasi zavedati svoje življenske naloge!

* **Premajhna tehnika.** Dne 16. t. m. so imeli poslušalci zemljemerskega oddelka češke tehnike v Pragi manifestacno zborovanje, na katerem so odločno zahtevali povečanje in razširjenje učnih prostorov in prav krepko zabav-

ljali na mačehovsko postopanje vlade proti kulturnim zavodom. Zborovanja se je udeležil tudi rektor, dvorni svetnik dr. Stoklasa, ki je predlagal odločno in jedrnatu resolucijo, v kateri groze poslušalci zemljemerskega oddelka tehnike tudi s stavko, ako se ne ugodijo njihovim željam. Seveda, kaj bo z dreadnoti, če bo šlo preveč denarja za šole in izobrazbo!?

* **Sleparska »čarovnica«.** Blizu Moravske Ostrave je Marija Čelinkova pod pretvezo čarovnij sleparstva goljufala revne ženske. Čarovnica je velela, naj položijo pred njo na mizo tri petkronske novce. Nato jim je zavezala oči, izvršila »čarovništvo« in ukazala, naj počakajo učinek čarovništva, ki naj bi bil v tem, da se trije petkronski novci postotero. Ali novci se niso postotero, pač pa je prebrisana čarovnica z njimi izginila, medtem ko so ženske z zavezanimi očmi zastoj čakale na čarovniški blagoslov. Policija je »čarovnico« prišla.

* **Sežiganje mrličev.** Družba za sežiganje mrličev v Pragi je imela 6. t. m. svoj občni zbor, iz katerega povzemamo par zanimivih podatkov o razširjanju in poglavljenju misli, da bi se ljudje ne pustili več za hrano raznim črvom in drugi golazni, ampak da bi se pepel sežganih trupel ohranjeval v lončenih posodah, pa naj si so te shranjene v zemlji na pokopališčih. Vseh krematorijev je bilo lani 141 (leta 1910 — 127). Društvena skupščina v Bazileju se je izrekla z veliko večino za pokopavanje lončenih posod s pepelom sežganih trupel v zemlji. Kako se priljublja sežiganje trupel, dokazuje slučaj, ko so pokopavali pepel nekega kanonika v grobnico Westminsterškega opata in je bil pri tem navzoč poseben kraljev odposlanec. V Budapešti je stavil mestni občinski svet v proračun postavko 200.000 K za krematorij. Resolucijo proti nameravanemu kratenju pravic mesta Liberce, ki je tudi hotelo postaviti krematorij, je podpisalo 69 čeških mest. V avstrijskem parlamentu se namerava staviti zakonsko predlogo za fakultativno (pomozno) sežiganje mrtvih trupel. Vsa avstrijska društva, ki se zavzemajo za edin človeka dostojen način uničenja ostankov človeškega trupla, začno v kratkem z veliko agitacijo: naprosilo se bo državne poslance, da bi ti podpirali njihove težnje, kakor tudi vse posamezne državljane, da bi podpisavali razne tožadnevne peticije. — Kljub vsemu velikemu požrtvovanju in navdušenju imenovanih društev vendar ne upamo, da bi se nam v — Avstriji dovolil krematorij.

* **Pot meščanskega politika.** V Firenci je proces o milionskem polomu, ki je požrl ogromno premoženje grofa Bastogija. Bastogi je bil že dalj časa znan za darežljivega moža, ki je zlasti mnogo žrtvoval za umetnost. Okolo njega pa se je zgrnila cela vrsta parasitov, ki so se redili od njegove darežljivosti in od njegovega nepoznanja gospodarskih zadev. Med temi je bil tudi vladni poslanec Targioni, ki se je kot odvetnik ponudil leta 1902 grofu, da mu uredi njega razdrapano premoženjske razmere. Tedaj je imel Bastogi okolo 200.000 kron dolga, buržoazijski politik Targioni pa mu je premoženje tako temeljito spravljal v red, da preseza primanjkljaj zdaj več milijonov. Seveda je medtem gospod poslanec, ki pred 10 leti ni imel nič, imenitno obogatel in je lastnik vile, ki jo cenijo nad milijon. Proti oderuhu »iz boljših krogov« so naperili ovadbo, prav tako tudi proti drugim njegovim poslaniškim in političnim kolegom.

* **Vandalski vlomilci.** V Parizu so vlomili 15. t. m. v Rothschildov grad vlomilci in pokradli veliko število dragocenih srebrnih posod. Na begu so zagrešili vandalstvo, da so 200.000 frankov vredno podobo razrezali na deset kosov.

* **Drzen roparski napad.** V Novem Jorku se je zgodil 15. t. m. drzen rop, kakor ga v Novem Jorku še niso doživeli. Več cestnih roparjev je napadlo opoldne sredi mesta avtomobil, kjer sta sedela dva uslužbenca večjega podjetja s 100.000 mark gotovine. Roparji so omamili uslužbenca z udarci po glavi in ju oropali denarja. Nato so se odpeljali v divji naglici z istim avtomobilom. Za drznimi roparji ni nobenega sledu.

* **Karambol na železnici.** V Ameriki, deželi brezobzirno izkoriščajočega kapitalizma, so nesreče na bojišču dela na dnevnem redu. Pri postaji Varriobridge v Pensilvaniji je skočil vlak s tira. Štiri osebe so bile mrtve, 25 težko ranjenih.

* **Bombni atentat na dragotinarjevo izložbo.** V Boulogneu ob Seni je bila vržena 15. t. m. zvečer na izložbo dragotinarja bomba. Šipa se je razsula. Selošno zmedo sta porabila dva roparja in pokradla za 30.000 frankov vrednosti. Nato sta planila na kolesa in se spustila v beg. Enemu roparju se je ob bombni eksploziji vnela obleka in kakor živa baklja je bežal na kolesu. Kljub hudim opeklinam je ušel.

Odgovorni urednik Radivoj Korene.

Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Mali oglasi.

Beseda 5 vinarjev. Najmanjši znesek 50 vinarjev. Pisanim vprašanjem je priložiti znamko 20 vinarjev. — Pri malih oglaših ni nič popusta in se plačujejo vsprej; zunanji inserenti v znamkah. Zaključek malih oglasov ob 6. uri zvečer.

Klavir se ceno prodaja v Zeljarski ulici 11.

156—2

Išče se mesto hišnika za takoj ali pozneje. Ponudbe sprejema »Prva anončna pisarna«.

131—7

Žitne cene v Budimpešti.

Dne 19. februarja 1912.

Termin.

Pšenica za mesec april 1912	za 50 kg	11.83
Pšenica za mesec oktober 1912	za 50 kg	11.07
Rž za mesec april 1912	za 50 kg	10.63
Koruz za mesec maj 1912	za 50 kg	8.99
Oves za mesec april 1912	za 50 kg	10.37

Vinotoč

Mestni trg šte. 13

(ustanovljen l. 1856)

priporoča svoja izborna namizna vina a l 80 in 96 vin, ter posebna vina a l K 128.

Del. glavnica: **Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.** Rez. fond nad K 800.000.

Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 1/2 %

— 124 —

Za trenutek je obležal pogled božice nad klanjajočo se množico z zmagonosnim izrazom, da je z eno gesto, z enim krikom ukrotila svoj dvor, nato pa je sedla in se smehljala, obljubovala in pijanila može, ki so vzdrtnevali pred njo.

In ko se je množica vzravnila pred zmagonosno vladarico, je z grozo zapazila, kako sta jo obdajala smrtna tekmeča Berry in Nevers, v prijateljskem združenju. Tako motri žanjec žitno polje, nad katerim se zbirajo hudourni oblaki, noseč točo in uničenje. Kaj se porodi iz te zveze, ali hudournik, plaz, grom in strela? ...

Tudi Ludovik Orleanski je pozorno sledil tej grozni zvezi.

Čutil je, kako mu zastaja kri po žilah in kako mu seda na vrat mrtvaški strah... morabit predhodnik smrti!

Tako je skončal ta dan predstavljanja, na katerem se je zgodilo čudo, da je dvor ostal cel dan v kraljevi palači, kar se ni bilo pričelo že dolga leta sem. Odette de Champdivers je postala s tem dnev središče zgodovinske drame, ki se je odigravala na mračnem odru Hiše Saint Pol.

In Odette je hotela natanko seznaniti se s to hišo, ki je bila kakor mesto, s svojimi ulicami, križišči, hišami, palačami in stolpovi. Spremljana od starega Champdiversa in kralja je zelo rada pregledovala lepo urejene, mogočne stavbe med vrtovi, kjer so stale kakor stalni otoki med modrino širnega oceana.

Kralj ji je z radostjo v srcu vse razkazoval, saj se je počutil v njeni bližini, tako doma-

Zahvala.

Vsem onim, ki so nas ob boleznih in prebriski izgubi našega ljubljenelega so-proga, brata, svaka in strica, gospoda

LEOPOLDA SEDEJ

tolažili z besedo ali dejanjem, izrekamo tem potom najiskrenejšo zahvalo. Osobito se zahvaljujemo blag. g. postajenačelniku Suštersiču za udeležbo pri pogrebu, gg. uradnikom in uslužbencem južne in drž. železnice, gg. pevcem za ginjaive žalostinke, vsem darovalcem krasnih vencev ter vsem onim, ki so nam na ta ali oni način izkazali svoja sočutja, oziroma se udeležili pogreba. Vsem iskrena hvala.

V Ljubljani, 17. februarja 1912.

Žalujoči ostali.

Zahtevajte „Dan“ po vseh gostilnah, kavarnah, brivnicah, bralnih društvih in čitalnicah!

Umetni in trgovski vrtnar

J. WIDER, v Ljubljani.

Trgovina cvetlic:

Šelenburgova ulica šte. 3.

Vrtnarija:

Cesta na Rožnik šte. 25.

Točna postrežba in takojšnja izvršitev vsakovrstnega vezanja cvetlic. 50

V gostilni Durn

Sv. Petra nasip šte. 67

bo danes dne 20. februarja

plesni venček in maškarada.

K obilni udeležbi vabi

146

Terezija Durn.

gundskim. Kakor hitro je bila Odette vstopila s kraljem, so se zakopale njegove oči v deklico in se v hipu skalile v blazni strasti; goreči pramen so sršali iz njih... In ko je obstal kralj z Odetto de Champdivers... z Roselys!... z njegovo hčerjo!... pred njim, je zarjul v svoji duši:

— Pri nebesih, moje more biti to dekle! ...

Hkratu je Nevers kratko in rezko pozdravil v onem načinu, kakor je le on sam znal... Za njim se je klanjal Berry z uljudnostjo popolnega dvorjanika. Bila sta si to dva nasprotna značaja, prvi nasilen, predrzen, hraber, drugi miren diplomat, energičen skeptik, ki je božajoč osvajal...

— Sire, je dejal, srečen sem, da sem imel prvi v mislih, pripeljati sem to plemenito gosposdično, ki naj izleči Vaše Veličanstvo...

Kralj se je zahvalil, krenil dalje, Berry pa je mrmral med zobmi:

— Da, ozdravi te... če bo živila! In živila bo... dokler bo po volji meni!

Kralj in Odette sta obstala nato pred Ludvikom Orleanskim, kraljevim bratom. Ludvik je ljubil vino, igro in dekleta, kakor se poje v pesmi. V največje veselje mu je bilo strahovati in nagajati svojim nasprotnikom iz veličastnega gradu, ki si ga je bil zgradil v Pierre Fondsu. Bil je nad vse okusno opravljen in siguren brollog pred vsakomur, tudi pred Neversom... V splošnem je bil lahkoživec in ni zaslužil, da mu je bila dana za družico Valentina Milanska, bitje božanske milobe in pohlevnosti. Z zakritim obličjem je živel na pariški ulici, poznal je vse

Hiša Saint-Pol.

31

Oprta z eno roko ob naslonjač je bila kakor nepremična soha, z golim vratom in z golimi rokami, katere so pokrivali biseri in drago kamenje. Bila je kakor strašna boginja usode. Njene oči so kresale bliske in v trenutku je zalvalovala dvorana in tilniki vseh so se globoko sklanjali...